

NATIONAL HANDLINGSPLAN FOR TEKSTILER

Baggrundsdokument 5: Fagligt grundlag og strategiske perspektiver

Baggrundsdokumenter er en del af National Handlingsplan for Tekstilers (NHPT) digitale vidensgrundlag. De uddyber de metoder, analyser og faglige tilgange, som ligger til grund for handlingsplanen og skal ses som et vigtigt funderment for og supplement til selve handlingsplanen.

Indhold

1.	Om dette baggrundsdokument.....	2
2.	Tekstilsektorens samfundsmæssige betydning og aftryk.....	2
2.1	Samfundsmæssig betydning.....	2
2.2	Klima- miljø og ressourceaftryk	3
2.3	Tekstilsektorens sociale aftryk og NHPT's afgrænsning.....	4
3.	Fra en lineær til en cirkulær tekstilsektor	5
3.1	Reduktion, cirkulær økonomi og affaldshierakiet	5
3.2	Fra lineær dynamik til systemisk omstilling	6
4.	EU-reguleringen som ramme for den cirkulære omstilling.....	7
4.1	Central EU-regulering – status.....	7
5.	Barrierer for den cirkulære omstilling af tekstilsektoren	9
5.1	Data, standarder og sporbarhed	9
5.2	Kompetencer og organisatorisk kapacitet	9
5.3	Markedsvilkår, forretningsmodeller og infrastruktur	10
6.	NHPT som ramme for national handling og læring.....	10
6.1	Samarbejde og implementering	11
6.2	Læring, partnerskaber og langsigtet udvikling.....	12
7.	Referencer	13

1. Om dette baggrundsdokument

Dette baggrundsdokument beskriver det faglige og strategiske grundlag for den Nationale Handlingsplan for Tekstiler (NHPT). Det sammenfatter de forhold, der underbygger handlingsplanens retning og prioriteringer: Tekstilsektorens betydning og samlede aftryk, behovet for en cirkulær omstilling, EU's politiske og regulatoriske rammer samt de væsentligste barrierer for omstillingen. Formålet er at tydeliggøre sammenhængen mellem udfordringerne, NHPT's strategiske valg og handlingsplanens tre spor og ni initiativer.ⁱ

2. Tekstilsektorens samfundsmæssige betydning og aftryk

2.1 Samfundsmæssig betydning

Tekstiler opfylder grundlæggende funktioner i samfundet og anvendes til alt fra beklædning til hygiejne, byggeri og beskyttelse. Tekstilsektoren er blandt verdens største produktions- og forbrugssystemer og spiller en central rolle for beskæftigelse, økonomisk udvikling og international handel. Omstillingen handler derfor om at fastholde og udvikle sektorens samfundsmæssige værdiskabelse samtidig med, at et væsentligt lavere klima-, miljø- og ressourceaftryk opnås.

Sektoren er tæt integreret i globale værdikæder. Produkter kan være designet og solgt i ét land, mens fibre, metervarer og færdige produkter fremstilles i en række andre lande. Produktionen har stor økonomisk betydning, ikke mindst i mange vækst- og udviklingsøkonomier, men det betyder også, at sektorens økonomiske, miljømæssige og sociale påvirkninger er fordelt på tværs af lande og værdikæder.

Udvalgte nøgletal for branchens samfundsmæssige betydning:

- Globalt beskæftiger tekstil- og beklædningssektoren mere end 90 millioner mennesker. Hovedparten er kvinder.ⁱⁱ
- EU's tekstil- og beklædningsindustri beskæftiger omkring 1,3 millioner mennesker og omfatter cirka 197.000 virksomheder, hvoraf 99,7 % er mikrovirksomheder eller små og mellemstore virksomheder. Industriens omsætning blev for 2023 anslået til 170 mia. euro.ⁱⁱⁱ
- I Danmark opgjorde den seneste brede samfundsøkonomiske analyse branchens samlede bidrag til beskæftigelsen til omkring 96.000 årsværk og dens direkte bruttoværditilvækst til 87 mia. kr. Opgørelsen er baseret på data fra 2018.^{iv}

Selvom tallene ikke direkte kan sammenlignes pga. forskellige metoder, viser tallene ikke desto mindre sektorens væsentlige betydning for beskæftigelse og økonomisk værdiskabelse,

og understreger, at omstillingen bør tilrettelægges med blik for dens erhvervs- og beskæftigelsesmæssige konsekvenser i og udenfor Danmark og Europa.

2.2 Klima- miljø og ressourceaftryk

Tekstilproduktion og -forbrug er forbundet med betydelige klima- og miljøpåvirkninger gennem hele værdikæden: Fra dyrkning og produktion af fibre over forarbejdning, fremstilling og transport til forbrug, levetidsforlængelse og håndtering efter endt brug. Påvirkningerne omfatter blandt andet udledning af drivhusgasser, forbrug af råmaterialer, energi, vand og arealer, kemikaliebelastning, tab af biodiversitet, udledning af mikroplast og voksende affaldsmængder. Da en stor del af de tekstiler, der forbruges i Europa, produceres i andre dele af verden, finder en væsentlig del af påvirkningerne sted uden for Europa.

De seneste årtiers vækst i produktionen og forbruget af tekstiler har øget sektorens samlede klima-, miljø- og ressourceaftryk. Samtidig øger de voksende tekstilmængder affaldsmængderne og behovet for at forebygge affald, fremme genbrug og sikre kapacitet til indsamling, sortering og genanvendelse.

Udvalgte nøgletal for sektorens klima- miljø og ressourceaftryk:

- Tekstilsektoren bidrager væsentligt til de globale drivhusgasudledninger, ressourceforbrug, vandforbrug og tab af biodiversitet og vurderes at stå for mellem 2 og 8 % af de globale drivhusgasudledninger. Det brede spænd afspejler forskelle i sektorafgrænsning, datagrundlag og opgørelsesmetoder.^v
- Tekstilforbruget har samlet set det femtestørste klima- og miljøaftryk blandt husholdningernes forbrugsområder i EU. Fødevarer, bolig og transport ligger hhv. nr. 1-3. Vurderingen omfatter råmaterialeforbrug, drivhusgasudledninger samt vand- og arealanvendelse.^{vi}
- En gennemsnitlig EU-borger forbruger omkring 19 kg tekstiler om året, fordelt på beklædning, boligtekstiler og fodtøj, hvoraf ca. 4,5 kg er fodtøj og 14,5 kg er tekstiler (fordelt på 8 kg beklædning og 6,5 kg boligtekstiler).^{vii}
- Tekstilindustrien estimeres at stå for mere end 3 % af det samlede globale biodiversitetstab og omkring 17 % af det biodiversitetstab, der forbindes med global produktion og fremstilling^{viii}
- Det estimeres at syntetiske tekstiler globalt står for 16-35 % af den mikroplast, der udledes til verdenshavene^{ix}
- Det estimeres at under 1 % af tekstilfibrene genanvendes globalt til nye tekstiler i et lukket kredsløb.^x

Det danske tekstilforbrug – udvalgte nøgletal:

- I 2016 købte de danske husholdninger i gennemsnit 13,2 kg beklædnings- og boligtekstiler pr. indbygger. Det samlede danske forbrug på tværs af husholdninger, virksomheder og den offentlige sektor var 15 kg pr. indbygger.^{xi}
- I 2021 blev der markedsført omkring 116.300 ton nye beklædnings- og boligtekstiler i Danmark. Husholdningerne tegnede sig for cirka 102.400 ton, svarende til 88 % af den samlede mængde.^{xii}
- Ifølge en undersøgelse fra 2019 ligger danskernes tøjforbrug 35 procent over EU-gennemsnittet.^{xiii}

Opgørelserne ovenfor er behæftet med metodiske usikkerheder og væsentlige datahuller. Der mangler blandt andet en systematisk og sammenlignelig registrering af tekstilstrømme og grundet forskelle i metoder, kan de danske tal ikke umiddelbart sammenlignes med EU tal. NHPT vil derfor etablere en fælles national baseline for tekstilforbruget og de tilknyttede miljøpåvirkninger. Baselinearbejdet skal skabe et ensartet grundlag for effektmåling og løbende opfølgning på handlingsplanens gennemførelse.

2.3 Tekstilsektorens sociale aftryk og NHPT's afgrænsning

Omstillingen af tekstilsektoren omfatter både miljømæssige, sociale og økonomiske dimensioner. Ud over de betydelige klima- og miljøpåvirkninger er dele af den globale tekstilproduktion fortsat forbundet med væsentlige sociale udfordringer.

Internationale organisationer har gennem en årrække dokumenteret udfordringer relateret til menneskerettigheder, arbejdsmiljø, løn- og ansættelsesvilkår, tvangsarbejde, børnearbejde, diskrimination og arbejdstagerrettigheder i dele af de globale tekstilværdikæder.

Udfordringerne varierer mellem produktionsled og lande, men forekommer gennem hele værdikæden fra produktion af råmaterialer til fremstilling og håndtering af brugte tekstiler.

De sociale og menneskeretlige udfordringer forventes i stigende grad at blive adresseret gennem tværgående EU-regulering. Det gælder især direktivet om virksomheders due diligence (Corporate Sustainability Due Diligence Direktiver, CSDDD), forordningen om forbud mod produkter fremstillet ved tvangsarbejde (Forced Labour Regulation, FLR) og direktivet om virksomheders bæredygtighedsrapportering (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD). Reglerne skærper kravene til de omfattede virksomheders due diligence og rapportering og forbyder produkter fremstillet ved tvangsarbejde på EU-markedet. EU-reguleringen udgør dermed en væsentlig ramme for sektorens arbejde med sociale forhold, uafhængigt af NHPT.

NHPT er udviklet med et afgrænset mandat og et klart strategisk fokus. Handlingsplanens overordnede formål er at understøtte den cirkulære omstilling af tekstilsektoren med henblik på at reducere produktionens og forbrugets miljø- og klimaaftryk. Handlingsplanen omfatter

derfor ikke særskilte initiativer, der direkte adresserer de sociale udfordringer i globale tekstilværdikæder. Denne afgrænsning afspejler både det politiske opdrag og de økonomiske rammer, som er afsat til handlingsplanens gennemførelse. Afgrænsningen er ikke udtryk for, at de sociale udfordringer vurderes som mindre væsentlige eller anses som løst gennem den kommende lovgivning. De sociale udfordringer i de globale tekstilværdikæder kræver således en tilsvarende fokuseret og langsigtet indsats, som ligger uden for NHPT's nuværende mandat.

Sociale hensyn og due diligence vil så vidt muligt blive indarbejdet i NHPT's virksomhedsrettede initiativer, hvor det er relevant. I initiativ 1.1 kan sammenhængen mellem EU-krav, sporbarhed, dokumentation og due diligence indgå i virksomhedernes kompetenceopbygning. I initiativ 1.2 kan sociale perspektiver inddrages i fælles værktøjer og læring. Dermed understøttes en mere sammenhængende tilgang til virksomhedernes bæredygtighedsarbejde, uden at der etableres et selvstændigt socialt spor i NHPT, da det sociale fokus ikke har været del af NHPT's politiske opdrag.

3. Fra en lineær til en cirkulær tekstilsektor

NHPT bygger på, at tekstilsektorens samlede klima-, miljø- og ressourceaftryk ikke kan reduceres gennem bedre affaldshåndtering alene. Det kræver en omstilling fra et lineært til et mere cirkulært tekstilsystem, hvor produktion og forbrug reduceres, ressourcer udnyttes mere effektivt, og produkter og materialer holdes i kredsløb længst muligt.

3.1 Reduktion, cirkulær økonomi og affaldshierarkiet

Den lineære økonomi er kendetegnet ved, at råmaterialer udvindes og forarbejdes til produkter, som anvendes og derefter kasseres. Dette anses som den væsentligste barriere til at opnå et mere bæredygtigt og cirkulært tekstilsystem, igennem alle led af tekstilers værdikæde.

Reduktion defineres i NHPT i overensstemmelse med EU's affaldshierarki, og omfatter hermed både en lavere samlet produktion og et længerevarende forbrug af nye tekstiler, samt en reduktion af det enkelte produkts aftryk. Affaldshierarkiet fastlægger EU's overordnede prioritering for forebyggelse og håndtering af affald: 1) forebyggelse, 2) forberedelse med henblik på genbrug, 3) genanvendelse, 4) anden nyttiggørelse, herunder energiudnyttelse, og 5) bortskaffelse. Forebyggelse har dermed højeste prioritet, mens forbrænding og deponering som udgangspunkt skal begrænses mest muligt.

For tekstiler omfatter forebyggelse blandt andet et lavere forbrug af nye produkter, holdbart design, længere brug, vedligeholdelse, reparation og direkte genbrug, inden produktet bliver til

affald. Når tekstiler ikke længere kan bruges, bør materialerne så vidt muligt genanvendes og føres tilbage i nye tekstilprodukter.

Reduktion handler primært om at skabe større værdi med færre ressourcer. Dette kan blandt andet ske gennem længere produktlevetid, højere kvalitet, øget brug, reparation, deling, gensalg, udlejning og andre cirkulære forretningsmodeller. En reduktionsdagsorden skal derfor ses som en positiv omstilling af værdiskabelsen frem for en begrænsning af innovation eller økonomisk aktivitet. Fokus flyttes fra volumen til værdi og fra lineært ressourceforbrug til cirkulær ressourceudnyttelse.

Reduktion kan også ske gennem mere effektive produktionsprocesser, mindre forbrug af råmaterialer, vand, energi og kemikalier, mindre produktionsspild, og overgang fra fossile til vedvarende energikilder. Effektivisering og grøn energi kan dog ikke stå alene, da gevinsterne kan blive opvejet af fortsat vækst i produktion og forbrug.

3.2 Fra lineær dynamik til systemisk omstilling

Den globale tekstilsektor har historisk udviklet sig omkring en lineær værdikæde, hvor værdiskabelsen primært er knyttet til produktion og salg af nye produkter. Denne dynamik skyldes ikke én enkelt faktor, men er opstået i samspillet mellem produktion, forretningsmodeller, markeder og forbrug. En række strukturelle forhold kan virke som systemiske fastholdelsesmekanismer. Det gælder blandt andet billige og lettilgængelige råmaterialer, globale værdikæder præget af lave lønomkostninger, efterspørgselsdrivende markedsføring samt digitale handelsmiljøer, der gør det nemt og hurtigt at købe varer. I dele af markedet for tekstiler kan disse forhold tilsammen understøtte forretningsmodeller baseret på store mængder og hyppig udskiftning (primært inden for beklædning). Det øger efterspørgslen efter nye råmaterialer. Samtidig har lineære forretningsmodeller en konkurrencemæssig fordel, når produkternes miljømæssige og sociale omkostninger ikke afspejles fuldt ud i priserne. Det svækker grundlaget for at udvikle og skalere cirkulære løsninger. Der er imidlertid variation på tværs af sektoren, og de samme teknologier og markedskanaler har også potentiale til at understøtte gensalg, reparation og andre cirkulære løsninger.

En systemisk omstilling kræver derfor et lavere samlet ressourceforbrug og bedre muligheder for at skabe værdi gennem produkter med længere levetid, cirkulære forretningsmodeller og ændrede produktions- og forbrugsmønstre. Det forudsætter en sammenhængende infrastruktur for reparation, genbrug, sortering og genanvendelse i overensstemmelse med affaldshierarkiet samt fælles data, standarder og markeder for brugte produkter og genanvendte materialer. På sigt kan priserne i højere grad justeres så de bedre afspejler produkternes klima-, miljø- og sociale omkostninger, så cirkulære løsninger får bedre konkurrencevilkår.

Ingen enkelt aktør eller indsats kan gennemføre omstillingen alene. Det kræver koordinerede ændringer på tværs af værdikæden og et samspil mellem virksomheder, myndigheder, offentlige indkøbere, civilsamfund og borgere, understøttet af regulering, markedsvilkår og innovation. Det er baggrunden for NHPT's tre spor, som kobler virksomhedernes cirkulære omstilling med udvikling af infrastruktur og systemløsninger samt styrkede kompetencer og ændret adfærd. Udfordringerne rækker ud over Danmarks grænser, men en stærkere cirkulær infrastruktur og omstillingsevne i Danmark kan samtidig bidrage til at give dansk mode og tekstil en styrkeposition.

4. EU-reguleringen som ramme for den cirkulære omstilling

EU's strategi for bæredygtige og cirkulære tekstiler fra 2022 udgør den overordnede politiske ramme for omstillingen af den europæiske tekstilsektor. Strategien gennemføres gennem en række regulatoriske initiativer, der adresserer forskellige dele af tekstilers livscyklus og værdikæde og gradvist ændrer markedsvilkårene for produkter og virksomheder i EU. Reguleringen skal ikke alene reducere sektorens klima-, miljø- og ressourceaftryk, men også styrke europæisk konkurrenceevne, mindske afhængigheden af virgine ressourcer og fremme markeder for cirkulære løsninger.

Sammen med de globale udfordringer danner EU-reguleringen de overordnede rammer for omstillingen af den danske tekstilsektor. NHPT's ni initiativer skal ses som en national indsats, der understøtter reguleringens omsætning i praksis og den bredere cirkulære omstilling. Det sker gennem kompetenceudvikling, videndeling, samarbejde, afprøvning af løsninger samt udvikling af data og infrastruktur, som virksomheder og øvrige aktører får behov for. Dermed bidrager NHPT til at omsætte de europæiske rammer til konkrete løsninger, der kan reducere klima-, miljø- og ressourceaftrykket fra dansk tekstilproduktion og -forbrug.

4.1 Central EU-regulering – status

Ecodesignforordningen (ESPR) og det digitale produktpas: ESPR er EU's rammeforordning for bæredygtigt produktdesign. Den delegerede retsakt for beklædning formodes at definere en kombination af henholdsvis performance- og informationskrav til blandt andet produkters robusthed (holdbarhed), genanvendelighed, genanvendt indhold samt klima- og miljøaftryk. Kravene er endnu ikke fastlagt, men forventes vedtaget i løbet af 2027 og vil som udgangspunkt gælde 18 måneder senere, dvs. omkring 2028/2029. Forbuddet mod destruktion af usolgt beklædning, tilbehør og fodtøj gælder for store virksomheder fra juli 2026 og forventes udvidet til mellemstore virksomheder i 2030.

Det digitale produktpas (DPP) skal gøre information om produkters materialer, sammensætning og egenskaber lettere tilgængelig gennem hele værdikæden og skabe et fælles datagrundlag for virksomheder, myndigheder og forbrugere.

Udvidet producentansvar for tekstiler: Det reviderede affaldsrammedirektiv trådte i kraft i oktober 2025 og forpligter medlemsstaterne til at etablere producentansvar for tekstiler og fodtøj senest 30 måneder derefter, dvs. april 2028. Det betyder, at producenter, der bringer omfattede produkter på markedet, skal finansiere en infrastruktur til håndtering af produkterne, når de bliver til affald, herunder indsamling, sortering, forberedelse til genbrug og genanvendelse. Formålet er blandt andet at styrke cirkulariteten og skabe incitament til mere cirkulært produktdesign gennem miljøgraderede gebyrer.

Dansk PFAS-forbud i tekstile forbrugerprodukter: Danmark har indført et forbud mod import og salg til forbrugere af beklædning, fodtøj og visse imprægneringsmidler med PFAS over den fastsatte grænseværdi. Forbuddet fik virkning den 1. juli 2026. Genbrug og genanvendelse samt blandt andet visse personlige værnemidler og medicinsk udstyr er undtaget.

Tværgående EU-regulering: Ud over regler, der er specifikt rettet mod tekstiler, er tekstilsektoren omfattet af EU-regulering, som gælder for produkter eller virksomheder på tværs af sektorer. Følgende regler har særlig betydning for tekstilvirksomheder:

- **Forbud mod produkter fremstillet ved tvangsarbejde:** Forordningen forbyder markedsføring i og eksport fra EU af produkter fremstillet ved tvangsarbejde. Den omfatter alle produkter uanset sektor og finder anvendelse fra den 14. december 2027.
- **Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD):** Direktivet stiller krav om due diligence i relation til menneskerettigheder og miljø for omfattede virksomheder. Kravene skal anvendes fra juli 2029.
- **Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD):** Direktivet stiller krav om bæredygtighedsrapportering for omfattede virksomheder. Rapporteringen omfatter blandt andet virksomhedernes væsentlige påvirkninger, risici og muligheder på miljømæssige og sociale områder. Kravene indføres trinvist og fandt første gang anvendelse for regnskabsåret 2024. **Styrket forbrugerbeskyttelse:** Direktivet om styrkelse af forbrugernes rolle i den grønne omstilling (Empowering Consumers for the Green Transition Directive) skal forbedre forbrugernes mulighed for at træffe oplyste valg. Det indfører nye krav og forbud vedrørende blandt andet miljøudsagn, bæredygtighedsmærker, klimaudsagn baseret på compensation og vildledende information om produkters miljømæssige og cirkulære egenskaber. Kravene gælder fra den 27. september 2026.

5. Barrierer for den cirkulære omstilling af tekstilsektoren

Omstillingen af tekstilsektoren begrænses af en række tæt forbundne barrierer inden for blandt andet data, kompetencer, markedsvilkår, infrastruktur og samarbejde. Manglende fremskridt på ét område kan reducere effekten af indsatser på andre. Handlingsplanen indeholder derfor initiativer, som samtidig adresserer flere af de barrierer, der begrænser omstillingen. Formålet er at skabe sammenhæng mellem bedre data, de nødvendige kompetencer, samarbejde på tværs af værdikæden samt udvikling af markeder og infrastruktur for cirkulære løsninger.

5.1 Data, standarder og sporbarhed

Der mangler fortsat et sammenhængende videns- og datagrundlag, som kan understøtte dokumentation, prioritering og investeringer i cirkulære løsninger. Videnshullerne vedrører blandt andet materialer og deres miljøpåvirkninger, tekstilstrømme og produkters brugstid. Derfor er der behov for fortsatte investeringer i forskning, innovation og skalering af nye løsninger.

Data er ofte fragmenterede, baseret på forskellige metoder eller utilgængelige på tværs af de globale værdikæder. Fraværet af fælles standarder og tværgående dataløsninger vanskeliggør sporbarhed, sammenligning af løsninger og dokumentation af effekter.

Manglende gennemsigtighed og varierende kvalitet i dokumentationen af produkters miljøegenskaber gør det samtidig vanskeligt for virksomheder, offentlige indkøbere og forbrugere at træffe oplyste valg. Det kan svække tilliden til grønne påstande og gøre det vanskeligere at skabe efterspørgsel efter produkter, hvor virksomhederne dokumenterbart har reduceret deres negative klima- og miljøpåvirkning. Troværdige og sammenlignelige oplysninger er derfor også en forudsætning for, at markedet kan belønne mere cirkulære produkter og løsninger.

Digitalisering og kunstig intelligens skaber nye muligheder for blandt andet sporbarhed, dokumentation og dataanalyse. Udnyttelsen af disse muligheder forudsætter imidlertid adgang til valide data, fælles standarder og de nødvendige kompetencer. Kommende EU-krav, bl.a. det digitale produktpas, kan bidrage til en mere ensartet dataudveksling, men stiller samtidig nye krav til virksomhedernes systemer og samarbejde.

5.2 Kompetencer og organisatorisk kapacitet

Den cirkulære omstilling og reguleringen stiller nye krav til virksomhedernes kompetencer inden for produktdesign, materialevalg, dokumentation, datahåndtering, sporbarhed, forretningsudvikling og samarbejde. Tekstilsektoren består i et vidt omfang af små- og

mellemstore virksomheder, som kan have begrænsede ressourcer til at følge den regulatoriske og teknologiske udvikling og opbygge specialiserede kompetencer. Udfordringerne består derudover ikke kun i at få adgang til ny viden, men også til at omsætte den til beslutninger, arbejdsgange og investeringer.

Omstillingen kræver derfor både faglig og organisatorisk kapacitet. Ledelsesmæssig forankring og evnen til at udvikle nye samarbejdsformer på tværs af værdikæden er afgørende.

5.3 Markedsvilkår, forretningsmodeller og infrastruktur

Markedet for tekstiler afspejler lige nu de eksisterende politiske rammevilkår, og særligt inden for dele af beklædningsmarkedet er omsætningen i høj grad drevet af store volumener og lave priser. Dette skaber for indeværende store forhindringer for nye, cirkulære forretningsmodeller såsom gensalg, leje, leasing, reparation og omsyning, idet lovgivningen ikke fremmer og understøtter dem.

Samtidigt har Danmark mistet sin cirkulære infrastruktur igennem mange årtier med lineær produktion og tab af viden, kompetencer, logistik, faciliteter, småproduktion og kundegrundlag i de danske lokalsamfund. Derfor kasseres tekstiler på tværs af tekstilsystemet typisk selvom de kunne have været repareret til videre anvendelse, omsyet til nye produkter eller genbrug.

Det resulterer i, at Danmark ikke har de rette rammevilkår eller infrastruktur til at bibeholde tekstilprodukter i de øverste led i affaldshierarkiet. Da tekstilernes værdikæder er komplekse og internationalt forbundne, kræver udvikling og skalering af løsninger, også i dansk regi, koordination mellem virksomheder, offentlige aktører, vidensinstitutioner og øvrige aktører på tværs af værdikæden. NHPT adresserer dette i flere af sine initiativer og skal samlet set forstås som en indsats med ni tiltag, som tilsammen har til formål at understøtte vilkårene for cirkulær produktion og services. NHPT har ikke mandatet til direkte at fremstille nye lovforslag, men vil løbende bidrage til at informere danske og europæiske beslutningstagere.

6. NHPT som ramme for national handling og læring

De foregående kapitler viser, at den cirkulære omstilling af tekstilsektoren kræver samtidige indsatser på tværs af regulering, kompetencer, data, markedsvilkår, infrastruktur og adfærd. NHPT omsætter dette faglige grundlag til ni initiativer fordelt på tre spor: branchens cirkulære omstilling, cirkulær infrastruktur og systemløsninger samt tekstildannelse, kompetencer og adfærd.

Handlingsplanen etablerer ikke nye nationale lovkrav og kan ikke alene ændre de globale markedsvilkår for tekstiler. Dens rolle er at styrke de danske forudsætninger for omstillingen

ved at understøtte implementering af regulering, udvikle kompetencer og fælles løsninger samt skabe grundlag for investeringer og handling på tværs af tekstilsektoren.

Handlingsplanen fokuserer derfor på de områder, hvor en koordineret national indsats kan styrke forudsætningerne for omstillingen og gøre det lettere at udvikle, afprøve og skalere cirkulære løsninger.

IDENTIFICERET BARRIERE	HVORDAN NHPT ADRESSERER BARRIERERNE
Manglende data, standarder og sporbarhed	Den langsigtede vision om et regenerativt cirkulært samfund, der samler alle aktører på tværs af sektorer om en fælles retning.
Begrænsede kompetencer og organisatorisk kapacitet	Parathedspakker, sektorsamarbejde, koordinering af offentlige systemer, tekstil dannelse, informationskampagne
Forretningsmodeller	Sektorsamarbejde, parathedspakker, reparationsinfrastruktur, udvidet producentansvar og tekstilinfrastruktur
Infrastruktur	Reparationsinfrastruktur, udvidet producentansvar, skalering af genbrug
Samarbejde	Konsortier, sektorsamarbejdet, partnerskaber
Manglende vidensdeling	Kommunikation, digital vidensplatform, analyser, informationskampagne

6.1 Samarbejde og implementering

NHPT tager udgangspunkt i en erkendelse af, at omstillingen kræver udvikling af både kompetencer, samarbejder, data, infrastruktur, og nye praksisser. Derfor gennemføres NHPT i samarbejde mellem virksomheder, offentlige aktører, myndigheder, videns- og uddannelsesinstitutioner og civilsamfund. Samarbejdet skal forbinde viden og erfaringer på tværs af værdikæden og gøre det muligt at udvikle, afprøve og udbrede løsninger i en dansk kontekst.

De ni initiativer skal ses som gensidigt understøttende i en samlet strategi. Handlingsplanens tre spor adresserer forskellige dele af tekstilsektoren, men har et fælles mål om at skabe en mere cirkulær og ressourceeffektiv tekstilsektor.

- Spor 1 styrker branchens evne til at navigere i nye krav, udvikle kompetencer og etablere fælles løsninger.
- Spor 2 etablerer grundlaget for den infrastruktur og de samarbejder og de markedsmekanismer, som er nødvendige for at holde tekstiler og tekstilfibre i kredsløb længst muligt.
- Spor 3 styrker tekstildannelse, kompetencer og mere ressourcebevidste valg gennem uddannelse, lokale fællesskaber, og nationale informationsindsatser.

6.2 Læring, partnerskaber og langsigtet udvikling

NHPT gennemføres i perioden 2026–2029, men omstillingen rækker ud over handlingsplanens bevillingsperiode. Analyser, data, pilotaktiviteter og erfaringer fra initiativerne skal derfor løbende anvendes til at kvalificere indsatserne og styrke grundlaget for fremtidige beslutninger, investeringer og eventuelle nationale pejlemærker på tekstilområdet.

Partnerskabsmodellen er central for denne tilgang. Virksomheder, offentlige aktører, myndigheder, videns- og uddannelsesinstitutioner og civilsamfund bidrager med forskellige kompetencer, erfaringer og muligheder for handling. Modellen skal skabe fælles ejerskab, understøtte koordinering på tværs af initiativerne og gøre det muligt løbende at tilpasse indsatserne, når ny viden, regulering og markedsforhold ændrer forudsætningerne. Den skal samtidig styrke mulighederne for, at virksomme løsninger forankres og videreføres af relevante aktører. Den nærmere organisering, governance og samarbejdsstruktur er beskrevet i Baggrundsdokument 3 – Organisering, governance og samarbejde.

Fremdrift og resultater følges gennem TRACE Impact Framework, fælles indikatorer og en national baseline. Formålet er både at dokumentere handlingsplanens resultater og at opbygge et mere robust og sammenligneligt vidensgrundlag. Tilgangen til opfølgning og effektmåling er beskrevet i Baggrundsdokument 1 – Opfølgning, effektmåling og evaluering, mens baselinens formål og metode er beskrevet i Baggrundsdokument 2 – National baseline for tekstilområdet.

NHPT skal dermed ikke afslutte omstillingen, men etablere kompetencer, samarbejder, data og infrastrukturer, som kan videreføres og udvikles efter 2029. Handlingsplanen udgør på den måde et afgrænset, men langsigtet orienteret skridt mod en mere cirkulær og ressourceeffektiv dansk tekstilsektor.

7. Referencer

Coscieme, L., Akenji, L., Latva-Hakuni, E. m.fl. (2022). [*Unfit, Unfair, Unfashionable: Resizing Fashion for a Fair Consumption Space*](#). Hot or Cool Institute.

Circle Economy. (2024). The Circularity Gap Report Textiles

Draghi, M. (2024). [*The Future of European Competitiveness*](#). European Commission.

European Environment Agency (EEA). (2021). *A Framework for Enabling Circular Business Models in Europe*

European Environment Agency (EEA). (2022). *Microplastics from textiles: towards a circular economy for textiles in Europe*

European Environment Agency (EEA). (2024). *Accelerating the Circular Economy in Europe: State and Outlook 2024*.

European Environment Agency (EEA). (2025). [*Circularity of the EU Textiles Value Chain in Numbers*](#).

EURATEX. (2024). [*Facts & Key Figures 2024*](#).

HBS Economics. (2021). [*Mode- og tekstilbranchens bidrag til samfundsøkonomien*](#). Udarbejdet for Dansk Mode & Textil.

International Labour Organization (ILO). (2025). [*Advancing Decent Work in Supply Chains: Decent Work Challenges and Opportunities in the Textiles and Clothing Sector*](#). ILO Brief.

Norstat. (2019), Undersøgelse om tøjspild OECD. (2018). [*OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector*](#).

OECD. (2019). [*Business Models for the Circular Economy: Opportunities and Challenges for Policy*](#).

OECD. (2024). [*Monitoring Progress towards a Resource-Efficient and Circular Economy*](#).

United Nations Environment Programme (UNEP). (2020). [*Sustainability and Circularity in the Textile Value Chain: Global Stocktaking*](#).

United Nations Environment Programme (UNEP). (2023). [*Sustainability and Circularity in the Textile Value Chain: A Global Roadmap*](#).

World Resources Institute (WRI) og Apparel Impact Institute. (2021). *Roadmap to Net Zero: Delivering Science-Based Targets in the Apparel Sector*.

World Resources Institute (WRI). (2019). *By the Numbers: The Economic, Social and Environmental Impacts of "Fast Fashion"*.

World Resources Institute (WRI). (2017). *The Apparel Industry's Environmental Impact in 6 Graphics*.

Danske analyser og regler

Miljøstyrelsen. (2018). [*Kortlægning af tekstilflows i Danmark*](#). Miljøprojekt nr. 2017.

Miljøstyrelsen. (2023). [*Analyse af økonomiske og miljømæssige konsekvenser ved at indføre et udvidet producentansvar for tekstilproducenter*](#). Miljøprojekt nr. 2240.

Miljø- og Ligestillingsministeriet. (2025). [*Bekendtgørelse om forbud mod import og salg til forbrugere af beklædning, fodtøj og visse imprægneringsmidler, der indeholder PFAS*](#). Bekendtgørelse nr. 464 af 2. maj 2025.

EU-strategier og politiske dokumenter

European Commission. (2020). [*A New Circular Economy Action Plan – For a Cleaner and More Competitive Europe*](#).

European Commission. (2022). [*EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles*](#).

European Commission. (2025). [*A Competitiveness Compass for the EU*](#).

European Commission. (2025). *The Clean Industrial Deal: A Joint Roadmap for Competitiveness and Decarbonisation*.

EU-lovgivning

European Parliament and Council. (2022). [*Directive \(EU\) 2022/2464 as Regards Corporate Sustainability Reporting*](#) – Corporate Sustainability Reporting Directive.

European Parliament and Council. (2024). [*Directive \(EU\) 2024/825 as Regards Empowering Consumers for the Green Transition*](#).

European Parliament and Council. (2024). [*Regulation \(EU\) 2024/1781 Establishing a Framework for the Setting of Ecodesign Requirements for Sustainable Products*](#) – Ecodesign for Sustainable Products Regulation.

European Parliament and Council. (2024). [*Directive \(EU\) 2024/1760 on Corporate Sustainability Due Diligence*](#) – Corporate Sustainability Due Diligence Directive.

European Parliament and Council. (2024). [*Regulation \(EU\) 2024/3015 on Prohibiting Products Made with Forced Labour on the Union Market.*](#)

European Parliament and Council. (2025). [*Directive \(EU\) 2025/1892 Amending Directive 2008/98/EC on Waste.*](#)

European Parliament and Council. (2026). [*Directive \(EU\) 2026/470 Amending Certain Corporate Sustainability Reporting and Due Diligence Requirements.*](#)

ⁱ Kapitlet bygger på publikationer og analyser fra en række anerkendte nationale og internationale myndigheder, organisationer og vidensinstitutioner.

ⁱⁱ ILO, 2025.

ⁱⁱⁱ EURATEX, 2024.

^{iv} HBS Economics og DM&T, 2021.

^v UNEP, 2020; WRI, 2023; EEA, 2025.

^{vi} EEA, 2025.

^{vii} EEA, 2025.

^{viii} Circle Economy, 2024.

^{ix} EEA, 2022.

^x EMF, 2017; OECD, 2024.

^{xi} Miljøstyrelsen, 2018.

^{xii} Miljøstyrelsen, 2023.

^{xiii} Norstat, 2019.